

ENTRE PRENÖR SKAPANDE

*Ingenting är enkelt,
men allt är möjligt*

LÄRARHANDLEDNING
GYMNASIET

FLIPPAT MUSEUM

KUNGL.
MYNTKABINETTET
Sveriges Ekonomiska Museum

LÄRARHANDLEDNING GRUNDSKOLAN

VAD ÄR ENTREPRENÖRSKAP?

Begreppet entreprenörskap innefattar en mängd roller, egenskaper och färdigheter. Dess nyanser och komplexitet gör att det inte finns en enkel definition till begreppet, men det innebär också att det är tacksamt att arbeta och forska vidare kring ordets betydelse. En central aspekt av entreprenörskap är viljan att förändra, och entreprenörens förmåga till nyskapande är av stor vikt. Att kunna se ett behov som behöver fyllas eller att förverkliga en idé kan vara ett första steg. Därefter följer ofta hårt arbete och engagemang för att nå det satta målet. Entreprenörer beskrivs som nyfikna, kreativa och envisa. De är ofta hängivna, självständiga och optimistiska samt har förmågan att tänka utanför de givna ramarna.

ENTREPRENÖRIELLT LÄRANDE

Entreprenöriellt lärande innebär att utveckla och stimulera generella kompetenser som att ta initiativ, ansvar och omsätta idéer till handling. Det handlar om att utveckla nyfikenhet, självtillit, kreativitet och mod att ta risker. Det entreprenöriella lärandet främjar också kompetens att fatta beslut, kommunicera och samarbeta. (www.skolverket.se) De senaste årens skolreformer har inneburit ett ökat fokus på entreprenörskap och entreprenöriellt lärande inom kursplanerna för grundskolan åk 7–9 samt gymnasiet.

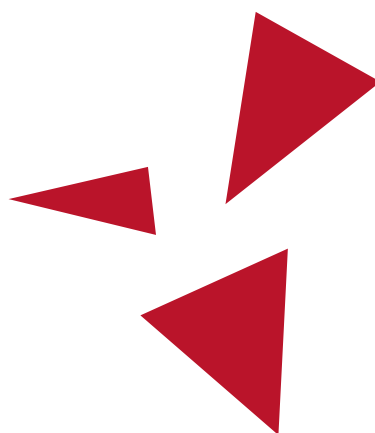
PEDAGOGISKT PROGRAM

Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva och omsätta nya idéer i handling och att lösa problem. Eleverna ska i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande. (LGY 11, s. 7)

Skolprogrammet för *Entreprenörskapande* är utformat i syfte att vara ett stöd i undervisning i historia, samhällskunskap och svenska samt givetvis också när ämnet entreprenörskap behandlas i skolan.

Fyra övergripande perspektiv inom undervisningen lyfts fram i LGR 11 och LGY 11: det etiska, internationella och historiska samt miljöperspektivet. Skolprogrammet stämmer väl överens med övergripande syften och centralt innehåll i läroplanen LGY 11. För att se hur hela skolprogrammet tydligt kan kopplas till läroplanen (LGR 11 och LGY 11)

Lärrarhandledningen är tänkt att vara ett underlag för lärare som undervisar om entreprenörskap. Programmet innefattar flera pedagogiska grepp såsom workshop, skrivuppgifter och gruppdiskussioner. Eleverna får arbeta både enskilt och i grupp, muntligt och skriftligt.

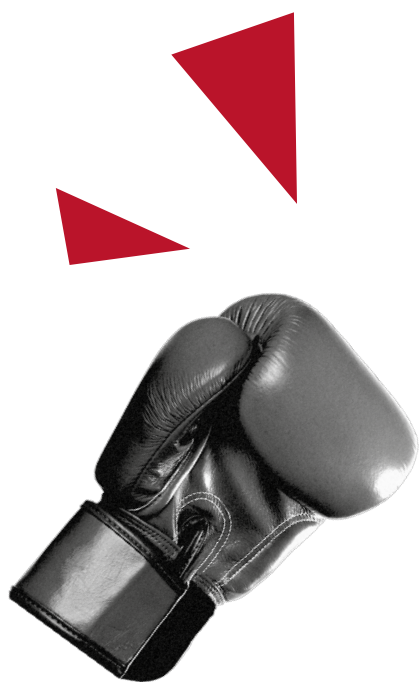
ARBETSUPPGIFTER

Tanken är att läraren eller eleverna själva får välja ett av tre alternativ till en skrivuppgift. De tre alternativen är: Jag är en entreprenör, Jag känner en entreprenör och Jag vet om en entreprenör.

Uppgifterna syftar till att låta eleverna reflektera över entreprenörskap, dess betydelse för samhället förr, i dag och i framtiden. De får fundera över vad entreprenörskap innebär för dem och vilka entreprenöriella egenskaper de själva besitter.

Uppgifterna nedan är skrivna för att enkelt kunna användas av läraren i undervisningen, därför är de skrivna direkt till eleverna med tilltalet ”du”. Läraren kan dela ut uppgifterna eller ge eleverna valet att välja själva. Uppgifterna lämpar sig väl till att arbeta vidare med efter att eleverna producerat sina texter.

Förslagsvis kan eleverna få presentera sina texter muntligt för varandra, kanske i mindre grupper, för att sedan diskutera dem tillsammans. Eleverna som lyssnar kan då få i uppdrag att skriva ner frågor som rör texternas innehåll och efter uppläsningen får de möjlighet att ställa frågor till författaren. Frågorna bildar basen för diskussionerna. En idé kan också vara att låta eleverna göra en film av uppgiften, och redovisa den på det viset. Exempelvis för uppgiften Jag vet om en entreprenör skulle eleven kunna genomföra en intervju som filmas och därmed blir en del av presentationen.

JAG ÄR EN ENTREPRENÖR

Du skall skriva ett tal att presentera inför en jury. Juryn bedömer vilka nya entreprenörer som skall få finansiering till att utveckla sitt entreprenörskap och sin idé. Tänk på vilken mottagaren är när du skriver din text. Var personlig och lyft fram ditt entreprenörskap och din idé för att få juryn på fall, men håll en förtroendeingivande och ärlig ton utan att försköna ditt entreprenörskap. Följ stegen nedan och skriv en presentation av dig själv och ditt entreprenörskap.

1. Presentera dig själv

Beskriv din person, berätta kort om din bakgrund, dina intressen, din utbildning och din sociala omgivning (familj, vänner etc.). Berätta om relevanta erfarenheter som du har, det kan vara resor du gjort, svårigheter du tagit dig igenom eller människor du mött som inspirerat eller påverkat dig. Finns det händelser eller personer som betytt mycket för dig som entreprenör?

2. Beskriv din idé

Berätta om den idé du har; det kan vara en tjänst du tror behövs, en uppfinning, en lösning på ett problem eller ett annat behov av något slag som din idé kan fylla. Varför är din idé bra och på vilka sätt är den nydanande? Fundera över vilken typ av entreprenör du är och presentera ditt entreprenörskap.

3. Vilka mål har du och hur skall du nå dem?

Beskriv med egna ord målen med din idé och ditt entreprenörskap och förklara varför du kommer att lyckas. Ta fasta på dina drivkrafter och entreprenöriella egenskaper. Vilka hinder

ser du, vilka motstånd kan du stöta på under vägens gång och hur kan du förbereda dig på dem?

4. Entreprenörskapets betydelse för dig?

Resonera kring vilken betydelse entreprenörskap har för dig som person och reflektera över vilken betydelse det har för företag/organisationer och för samhället i stort. Hur tycker du att en entreprenör bör vara och vad kan du som entreprenör tillföra samhället?

► Kom ihåg att tänka på vem mottagaren av din text är. På vilka sätt kan du motivera att du förtjänar bidraget? Hur beskriver du ditt arbete och dina mål på ett enkelt och samtidigt intressväckande sätt? Ditt tal kan vara ett steg mot att nå dina mål som entreprenör. Lycka till!

JAG ÄR EN ENTREPRENÖR

Uppgiften hjälper eleven att utveckla följande ur LGY 11:

Svenska

- Kunskap om språkriktighet i text samt förmåga att utforma muntliga framställningar och texter som fungerar väl i sitt sammanhang.
- Kunskap om den retoriska arbetsprocessen – att på ett strukturerat och metodiskt sätt planera och genomföra muntlig och skriftlig framställning som tar hänsyn till syfte, mottagare och kommunikationssituation i övrigt.
- Förmåga att läsa, arbeta med, reflektera över och kritiskt granska texter samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa

Entreprenörskap

- Förståelse för vad entreprenörskap innebär för individer, organisationer, företag och samhällen.

Samhällskunskap

- Kunskap om demokrati och mänskliga rättigheter, såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.
 - Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.
 - Förmåga att uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer.
-

JAG KÄNNER EN ENTREPRENÖR

Du känner en person som du anser vara entreprenör. Det kan vara någon i din familj eller släkt, en granne, en av dina vänners föräldrar eller en annan bekant. Du ska nu nominera personen i fråga till ett pris och behöver skriva en text om personens entreprenörskap. Tänk på att lyfta fram personliga förutsättningar, drivkrafter, motgångar och triumfer. Glöm inte att motivera varför du tycker att just din entreprenör bör få priset. Om möjligt får du gärna intervjua personen i fråga för att samla stoff till texten.

1. Presentera din entreprenör

Berätta kort om personens familj och personliga förutsättningar. Beskriv relevanta utbildningar om sådana finns samt erfarenheter från personens entreprenörskap. Resonera kring vilken typ av samhälle din entreprenör lever i samt vilka hinder och möjligheter för personens entreprenörskap du kan se i det omgivande samhället. Finns det attityder eller föreställningar som kan ha gjort det lättare eller svårare för din person att lyckas?

2. Vilken typ av entreprenörskap?

Redovisa din persons entreprenörskap, vilken typ av entreprenör är det? Utgå ifrån de olika formerna av entreprenörskap som tas upp i filmen, såsom enskilt, gemensamt, kooperativt, socialt, osv. Kanske bedriver din person flera typer av entreprenörskap parallellt? Berätta om din entreprenörs arbete, upptäckter eller företag och om vilka mål personen har med sitt arbete.

3. Varför har din entreprenör lyckats?

Beskriv med egna ord varför du tror att din entreprenör lyckats med sitt entreprenörskap. Vilka styrkor och entreprenöriella egenskaper

har personen i fråga? Har din entreprenör nått sina mål ännu och vilka eventuella hinder har dykt upp på vägen?

4. Entreprenörens betydelse

Skriv ett avslut på motiveringen och resonera där kring vilken betydelse din entreprenörs arbete har haft för dig som individ, för andra företag/organisationer och för samhället i stort. Har entreprenörens arbete bidragit till samhället på något vis? Har personens entreprenörskap påverkat dig och i så fall på vilket sätt?

► *Kom ihåg att tänka på mottagaren; din text är en nominering till ett fint pris, vad bör du poängtera och lyfta fram hos din entreprenör? Din motivering av kandidaten bör vara tydlig och engagerande. Lycka till!*

JAG KÄNNER EN ENTREPRENÖR

Uppgiften hjälper eleven att utveckla följande ur LGY 11:

Svenska

- Kunskap om språkriktighet i text samt förmåga att utforma muntliga framställningar och texter som fungerar väl i sitt sammanhang.
- Kunskap om den retoriska arbetsprocessen – att på ett strukturerat och metodiskt sätt planera och genomföra muntlig och skriftlig framställning som tar hänsyn till syfte, mottagare och kommunikationssituation.
- Förmåga att läsa, arbeta med, reflektera över och kritiskt granska texter samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

Entreprenörskap

- Förståelse för vad entreprenörskapet innebär för individer, organisationer, företag och samhällen.

Samhällskunskap

- Kunskap om demokrati och mänskliga rättigheter, såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.
- Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.
- Förmåga att uttrycka sin samhällskunskap i olika presentationsformer.

JAG VET OM EN ENTREPRENÖR

Du har fått i uppdrag av en ledande svensk dagstidning att skriva ett entreprenörporträtt om en välkänd entreprenör. Artikeln skall publiceras i lördagens upplaga. Du är fri att välja vilken person du vill; det kan vara någon från Sverige eller utomlands, någon som lever eller har gått bort. Skriv texten med en intresseväckande rubrik, en ingress, ett par citat som lyfts fram och en inspirerande avslutning.

1. Lista fem entreprenörer

Lista fem kända entreprenörer. Undvik att ta med personer du mött i filmen. Använd gärna olika källor till information, ett par tips på hemsidor att leta på är: www.foretagsamheten.se, www.entrepreneur.se, www.entrepreneur24.se. Välj en av entreprenörerna från din lista att arbeta vidare med.

2. Presentera din entreprenör

Presentera din entreprenör med namn, bild, när och var personen lever/levde osv. Berätta kort om familj, utbildningar och andra erfarenheter från entreprenörens liv och beskriv de sociala förhållanden och det samhälle personen lever/levde i. Försök ta reda på om det finns något i personens bakgrund som kan ha haft särskild betydelse för det fortsatta entreprenörskapet.

3. Vilken typ av entreprenörskap?

Redovisa personens entreprenörskap. Vilken typ av entreprenör är det? Utgå från de olika formerna av entreprenörskap som tas upp i filmen, såsom enskilt, gemensamt, kooperativt, socialt, osv. Kanske bedriver din person flera typer av entreprenörskap parallellt? Berätta också här om entreprenörens arbete, upptäckter eller företag. Fundera på vad som är/var nyskapande med personens arbete.

4. Varför har din entreprenör lyckats?

Beskriv med egna ord varför du tror att din entreprenör lyckas/lyckades. Vilka egenskaper, erfarenheter eller drivkrafter tror du ligger/låg bakom framgången? Stötte din entreprenör på motstånd eller hinder på vägen och på vilka sätt kom personen förbi dem?

5. Entreprenörens betydelse

Reflektera och resonera kring vilken betydelse entreprenörens arbete har/har haft för dig som individ, för andra företag/organisationer samt för samhället i stort. Hur har din entreprenör påverkat människor? Kan personens arbete ha haft betydelse för samhällsutvecklingen, i så fall hur?

► *Kom ihåg att tänka på textens format och uppbyggnad. Vem är läsaren och hur kan du presentera din entreprenör på ett intresseväckande och personligt sätt samtidigt som texten är ärlig och journalistiskt präglad? Glöm inte att skriva i artikelform. Lycka till!*

JAG VET OM EN ENTREPRENÖR

Uppgiften hjälper eleven att utveckla bland annat följande ur LGY 11:

Svenska

- Kunskap om språkriktighet i text samt förmåga att utforma muntliga framställningar och texter som fungerar väl i sitt sammanhang.
- Kunskap om den retoriska arbetsprocessen – att på ett strukturerat och metodiskt sätt planera och genomföra muntlig och skriftlig framställning som tar hänsyn till syfte, mottagare och kommunikationssituation.
- Förmåga att läsa, arbeta med, reflektera över och kritiskt granska texter samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

Entreprenörskap

- Förståelse för vad entreprenörskap innebär för individer, organisationer, företag och samhällen.

Historia

- Kunskap om tidsperioder, förändringsprocesser, händelser och personer utifrån olika tolkningar och perspektiv.
 - Förmåga att använda en historisk referensram för att förstå nutiden och för att ge perspektiv på framtiden.
-

Samhällskunskap

- Kunskap om historiska förutsättningar betydelse samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
- Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.
- Förmåga att söka, kritiskt granska och tolka information från olika källor samt värdera källornas relevans och trovärdighet.
- Förmåga att uttrycka sin samhällskunskap i olika presentationsformer.

FÖRSLAG PÅ YTTERLIGARE DISKUSSIONSFRÅGOR OCH UPPGIFTER

Här nedan följer förslag på diskussionsövningar och uppgifter som kan användas för eller nyttjas som inspiration till fortsatt arbete på temat entreprenörskap.

Uppgift 1 – TOPP TRE

Klassen delas upp i små grupper om tre elever. Grupperna får i uppdrag att välja ut de tre viktigaste saker/produkter/föremål/uppfinningar/tjänster som eleverna använder sig av i vardagen och inte klarar sig utan. Viktigt är att gruppen diskuterar sig fram till tre svar som alla gruppens medlemmar är överens om.

Syftet är att uppmuntra eleverna till att reflektera över de spår av entreprenörskap som finns omkring oss samt att engagera eleverna till att ta reda på mer om vad som döljer sig bakom vardagliga ting. De får resonera och diskutera i grupp, samarbeta på ett problemlösande vis, söka kunskap tillsammans och göra en kortare muntlig presentation.

För gruppen: En vanlig dag vaknar vi på morgonen av att mobiltelefonens klocka ringer. Kanske har vi sovit i en säng från IKEA. Vi tänder lampan, äter en ostmacka framför TV-nyheterna, borstar tänderna, kikar i datorn och åker till skolan/jobbet. Under dagen är vi omgivna och använder oss av prylar som vi tar för självklara.

Ert uppdrag blir att i gruppen diskutera vilka saker/produkter/föremål/uppfinningar/tjänster vi använder en vanlig dag. Skriv ner det ni kommer fram till. Det kan vara allt ifrån toalett till kulspeppenna och mikrovågsugn.

När ni har er lista kommer ni överens om tre föremål som ni tillsammans anser vara de viktigaste föremålen i er vardag. Motivera för gruppmedlemmarna varför du tycker

som du gör. Kanske har ni olika kriterier och referenser; någon kan tycka att värmelement är ovärderliga för att den personen anser det viktigt att vara varm, medan en annan gärna fryser så länge mobiltelefonen finns till hands. Resonera tillsammans och kompromissa eller förhandla om det uppstår meningsskiljaktigheter. När ni har era tre föremål, forska då kring vem som ligger bakom produkten, när och var skapades den? Skriv ner några rader om de tre föremålen och gör en kort presentation för resten av klassen.

När grupperna har presenterat sina föremål för övriga i klassen är det dags att reflektera över om det finns några mönster i hur grupperna har valt sina föremål. Har alla grupper valt samma saker? Varför/varför inte? Diskutera!

Uppgift 2 – TIDSRESAN

Klassen delas in i grupper om tre personer. Eleverna diskuterar vilka möjligheter respektive svårigheter som finns för nyetablerade entreprenörer i dag samt hur det kan ha sett ut för hundra år sedan. Vilka är skillnaderna, vad har förändrats och vad är sig likt? Grupperna skriver ner två scenarier, där det ena utspelar sig i dag och det andra för hundra år sedan.

Syftet med uppgiften är att få eleverna att utforska entreprenörskap ur ett historiskt perspektiv. Kanske fanns det möjligheter då som inte existerar nu? Eleverna ges möjlighet till aktivt deltagande och kreativt tänkande samt till att ta initiativ och samarbeta.

För gruppen: Ni ska tillsammans starta ett företag. Välj ett av nedanstående alternativ på företagsidéer:

- Utveckling och lansering av ett vattenfiltreringssystem som är billigt och enkelt att både tillverka och äga. Produkten riktar sig främst till personer som lever på avlägsna platser med långa avstånd till rent dricksvatten. Marknaden kan vara både inhemsk och internationell.
- Utveckling och lansering av en hushållstjänst. Tjänsten går ut på att tillhandahålla människor städning, matlagning och tvättning i hemmet. Ni riktar er främst till hushåll med stabil ekonomi. Marknaden kan vara både inhemsk och internationell.
- Utveckling och lansering av en särskild typ av gummi som kan användas till skosulor, kökskärl, möbler, skyddsdetaljer m.m. Gummit måste importeras men är billigt och utvinns med miljömässigt skonsamma metoder. Marknaden kan vara både inhemsk och internationell.

Diskutera vilka svårigheter och möjligheter ni kan tänkas stöta på i uppstarten av ert företag om ni skulle ha levt för hundra år sedan. Skriv ner det ni kommer fram till.

Gör sedan samma övning igen och reflektera över hur det skulle vara om ni grundade företaget i dag. Finns samma möjligheter kvar, har svårigheterna ändrats? Vilka föreställningar och attityder finns i dagens samhälle som kan påverka hur och om ni lyckas med ert entreprenörskap? Fundera över vilken marknad och vilka målgrupper ni har – hur har dessa förändrats på ett sekel? Tänk på globalisering, emigration och migration, jämställdhet mellan könen etc.

När ni skrivit två scenarier för ert entreprenörskap, jämför då era två berättelser; vilka samband och likheter ser ni? Diskutera och dra slutsatser tillsammans.

Fler förslag på diskussionsfrågor att arbeta vidare med, i grupp eller enskilt:

- Finns det enligt dig en typisk entreprenör och vad karaktäriserar en sådan?
- Hur tror du att samhällets bild av entreprenörskap ser ut?
- Under industrialismen bidrog entreprenörskap till stora samhällsförändringar. Hur tror du att industrialismen har präglat den bild av entreprenörskap dagens samhälle har?
- På vilka sätt kan immigration och emigration påverka entreprenörskap?
- Tror du att begreppet entreprenörskap uppfattas likvärdigt i alla delar av världen? Motivera ditt svar.
- Vilka entreprenöriella möjligheter har du beroende på var du föds i världen? Hur är förhållandena i Sverige ur ett globalt perspektiv?
- Varför tror du att det finns färre kvinnliga entreprenörer än män representerade i traditionell historieskrivning?
- Hur ser du på framtiden för entreprenörer? Kommer det att bli ökad konkurrens och en tuffare marknad eller ser du framför dig en positivare syn med ökad kreativ frihet och nya marknader som tillgängliggörs?

